

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В
УПРАВЛІННІ**

Затверджую

В.о. завідувача кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Т.Б. Семенчук

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Викладач	ОСИПОВА Євгенія Леонідівна Кандидат економічних наук, доцент
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	ОСИПОВА Євгенія Леонідівна
E-mail	layretta@ukr.net
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 608 телефон: +38066-451-23-32
Консультації	Кожний понеділок з 11.00 год до 12.00 год за <u>ZOOM</u> посиланням
Офіційна назва освітньої програми	Економіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань, спеціальність	05 «Соціальні та поведінкові науки» 051 «Економіка»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін загальної підготовки, вибіркова
Курс/ Семестр викладання	2/3
Обсяг дисципліни	3 кредита ECTS / 90 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 16 години/ 8 години Практичні заняття – 14 годин/ 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	формування та вдосконалення культури мислення здобувачів шляхом засвоєння ними основних теоретичних й методичних підходів розвитку критичного й креативного мислення та вироблення навичок доказового, несуперечливого, критичного мислення в процесі застосування набутих знань в практичних

	ситуаціях, а також створення умов для формування креативного типу мислення як такого, що спонукає здобувача до ефективного навчання шляхом адекватного сприймання, об'єктивного оцінювання та грамотного опрацювання інформації задля отримання необхідних знань, формулювання особистих аргументованих суджень і генерування нових ідей.
Загальні компетентності	ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин
Програмні результати навчання	ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення

ЧИМ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Курс спрямований на ознайомлення здобувачів із сучасними підходами розуміння процесу мислення та його ролі у підприємницькій діяльності; окреслення навичок аналітичного мислення, які включають у себе здатність аналізувати на предмет логічної правильності суджень, вміння проводити логічний аналіз; визначення стратегій розвитку креативного мислення.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1. Критичне мислення в управлінні

Змістовий модуль 1. Критичне мислення в управлінні

Тема 1. Поняття критичного мислення у контексті пізнавальних процесів та управління

Поняття «критичного мислення» і його співвідношення з поняттями «критичний аналіз», «критика». Поняття «системне мислення» та його обумовленість специфікою досліджуваних систем. Особливості, спрямованість, фактори і напрями розвитку власного мислення. Самокритичність. Індукція і дедукція як вихідна основа розвитку критичного мислення і його обмеження. Теорія інтелекту. Види інтелекту. Г. Гарднер - основні стратегії мислення. Пам'ять як посередник когнітивних процесів. Техніки сприйняття інформації. Мнемоніка. Ключі пригадування. Помилки пам'яті.

Тема 2. Моделі і технічні прийоми критичного мислення

Прототипне мислення. Глибинне уявлення і поверхнева структура. Етимологія і реіфікація (матеріалізація абстрактного поняття). Бюрократичний жаргон і ефемізми (заміна небажаного слова більш приємним). Фреймінг (питання, що наштовхує на відповідь). Протиставлення і контекст. Визначення і контроль думок. Ярлики і категорії. Барометри мислення. Вміння формулювати питання. Типи запитань. Лінійна послідовність для лінійних подій. Ієрархія, мережа. Блок-схеми. Прийоми критичного мислення. Майєвтика. Діалектика. Метод кошику ідей. Метод записника Хефеле.

Тема 3. Аргументація. Логічні судження

Логічне і психологічне. Прагматизм и логіка. Індуктивні і дедуктивні судження. Лінійне упорядкування. Відмінність між істинністю і валідністю.

Умовні судження. Комбінаторні судження. Сілогістичні судження. Судження в повсякденному житті. Оцінка сили аргументації. Мислення як перевірка гіпотез. Прийнятні і непротирічні посилки. Судження і раціоналізація. Психологія доводів.

Відмінність між власною думкою, обґрунтованим судженням і фактом. Візуальна орієнтація. Як змінювати переконання. Пояснення, прогнозування, контроль. Самопрограмування. Інтуїція.

Тема 4. Процес прийняття рішення

Прийняття розумних рішень. Структура прийняття рішення. Дескриптивні і прескриптивні процеси. Тенденція приймати бажане за дійсне. Капкан. Психологічна реактивність. Легкодумність. Схематизація прийняття рішення. Напрацювання альтернативних варіантів. Розрахунок рішення. Обов'язки і оцінки після прийняття рішення. Когнітивний дисонанс. Оцінка минувшим числом і передбачуваність.

Тема 5. Розвиток навичок рішення задач

Структура задачі. Стадії рішення задачі. Інкубація. Інсайт здогадки. Наполегливість і планування.

Аналіз мети і засобів. Рішення з кінця. Спрощення. Узагальнення і спеціалізація. Випадковий пошук, метод проб і помилок.

Правила. Підказки. Метод ділення навпіл. Мозковий штурм. Протиріччя. Переформулювання задачі. Аналогії і метафори.

Труднощі при рішенні задач: функціональна прив'язаність і трафаретне мислення. Введення в оману і не релевантна інформація. Механізація.

Тема 6. Канали сприйняття інформації

Види каналів сприйняття інформації. Ефект дверного отвору Маніпуляції в медіа-просторі. Категорії джерел інформації. Ознаки оцінних суджень. Критичний аналіз отриманої інформації. Що можна робити з інформацією: аналіз, синтез, систематизація, оцінка та інтерпретація інформації.

Когнітивні спотворення. 4 причини виникнення: надлишок інформації, складність розуміння змісту, необхідність швидкої реакції, запам'ятовування.

Тема 7. Креативність та її значення для бізнесу

. Ментальні моделі і латеральне мислення. Вертикальне та латеральне мислення: доповнення та поєднання. Методики творчості Едварда де Бона. Латеральні здвиги. Визначення творчості. Латеральне і вертикальне мислення. Чуттєвість, синергія і інтуїція. Інсайт і Інкубація. Мислення по аналогії. Стратегії творчого мислення. Перехід кількості в якість. Активізація пасивного знання. Проглядання візуального мислення.

Основні принципи креативності, її значення у вирішенні глобальних викликів. Креативність та інновації. Суть креативного процесу: етапи та закономірності. Креативна особистість. Креативні індустрії. Креативна економіка. Креативний клас. Креативний простір.

Тема 8. Генерування ідей та методи креативності

Мозковий штурм та його різновиди. Метод фокальних об'єктів. Метод морфологічного аналізу. Евристичні прийоми активізації творчого мислення. Метод евристичних запитань. П'ять «чому?» Метод Уолта Діснея. Метод змістовної платформи. Синектика: прийоми і види аналогій. Теорія розв'язання винахідницьких задач (ТРИЗ). Методика SCAMPER.

Види бізнес-презентацій: відмінності між ними. Креативне картографування: колективна побудова "MindMaps", з використанням елементів ескізів та сценаріїв. Пітчінг. Огляд технік пітчінгу. Business Pitch PowerPoint: Дизайн та зміст Pitch Deck.

Практичні заняття курсу передбачають виконання ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

Тематика практичних занять:

Практична робота №1. Критичне мислення та когнітивна гнучкість

Практична робота №2. Технології, методи та прийоми розвитку критичного мислення

Практична робота №3. Критичне мислення як інструмент оптимізації управлінських рішень

Практична робота №5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень

Практична робота №6. Креативне та системне мислення управлінця

Практична робота №7. Розвиток системного мислення (екстравертності, розширення кола уваги, планування, підведення підсумків). Тест Струпа. Графова модель творчого мислення.

Приклади практичних завдань:

Завдання 1:

Написати есе на тему «Переваги людини, яка мислить критично».

Завдання 2:

Провести мозковий штурм на тему: «Ефективні інструменти розвитку креативності»

Приклад тестового завдання:

1. Критичне мислення - це:

- а) процес перетворення фактів, інформації, емоцій тощо на цілісне й упорядковане знання;
- б) процес обмірковування власних думок;
- в) процес обмірковування власних думок та причин виникнення певної точки зору, що передбачає послідовний ланцюжок операцій мислення;
- г) один з видів людського мислення, який полягає в утворенні абстрактних понять і оперуванні ними.

Для стимулювання науково-дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок наукової діяльності доречно заохочувати їх до виконання додаткових видів робіт в певних проєктах, і враховувати цю діяльність при підведенні підсумків роботи здобувачів вищої освіти у семестрі. Так, наприклад, здобувачам вищої освіти може бути запропоновано виконання рефератів за темами дисципліни «Критичне мислення в управлінні» у вигляді презентацій та захистити її на практичному занятті. Найкращі рекомендуються до виступу на науково-практичній конференції.

Орієнтована тематика:

- 1. Критичне мислення і основні формально-логічні закони.
 - 2. Засади критичного мислення підприємця.
 - 3. Індуктивні й дедуктивні судження. Лінійне впорядкування. Умовні судження.
 - 4. Комбінаторне розмірковування. Ймовірнісне розмірковування.
 - 5. Поняття формалізації. Структура формалізованої мови.
 - 6. Установка на критичне мислення підприємця. Впорядкування процесу мислення.
- Спостереження за ходом мислення підприємця.
- 7. Класифікація категоричних суджень. Логічні відношення між категоричними та вкладними судженнями.
 - 8. Шляхи надходження інформації.
 - 9. Оцінка достовірності, значимості та актуальності інформації. Опрацювання інформації.
 - 10. Метафори та аналогія. Невизначеність та двозначність. Ефективне спілкування.
 - 11. Маніпуляції. Захист від маніпуляцій.
 - 12. Сутність емоцій. Емоційний інтелект. Раціональне та нераціональне мислення.
 - 13. Вплив емоцій на критичне мислення.

Самостійні види робіт не обмежуються і приймаються пропозиції щодо вдосконалення курсу

(як лекційної, так і практичної складової).

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Оцінювання навчальних досягнень здобувачів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал (до 8 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 13 балів за кожне заняття (до 91 балів).

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються до 10 балів.

Здобувач отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, становить 100.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки

35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
0-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус навчальної дисципліни.
3. Слайдові презентації (у програмі PowerPoint) по кожній темі.
4. Матеріали у Google Classroom з дисципліни: [Критичне мислення в управлінні](#)
5. Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Логіка та критичне мислення : посібник / Леонід Кравчук,. Тарас Кадобний, Оксана Лабівка. - Тернопіль : ТНМУ, 2023. 148 с.
2. Джозер О Конор, Ієн Макдермотт Системне мислення. Пошук неординарних творчих рішень / пер. з англ. Надія Сисюк. Київ: Наш формат, 2018. 240 с.
3. Євдокимов В. Практикум по розвитку критичного мислення Харків : Торнадо. 2002. 144 с
4. Конверський А. Є. Критичне мислення: Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ : Центр навч. літ., 2020. 344 с.
5. Пометун Є. Критичне мислення для всіх. Київ : «Освіта», 2012. 184 с.
6. Свідрук І. І. Креативний менеджмент Київ: ЦУЛ, 2016. 224 с.
7. Тягло О.В. Критичне мислення: Навчальний посібник. Харків : Основа, 2008. 189 с.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій

Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій

Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ

Порушення Кодексу академічної доброчесності ДУІТ є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ. У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності ДУІТ.

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в он-лайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ».